

Prądnik Korzkiewski. Historia.

I. Prehistoria.

Dolina Prądnika powstała w wyniku erozyjnego działania lodowca. Niekorzystna rzeźba terenu Doliny, jej bujna roślinność oraz brak w pobliżu przydatnych do zamieszkania jaskiń a także występujące tu wysokie stany wód powodziowych, nie sprzyjały osadnictwu i dlatego „w granicach dzisiejszej wsi stwierdzono jedynie ślady osadnictwa prehistorycznego. Zarejestrowano tu następujące stanowiska archeologiczne”¹:

- obozowiska jaskiniowe - Kategoria I;
- osada z epoki neolitu, brązu i okresu wpływów rzymskich - Kategoria II;
- osada z epoki neolitu - Kategoria III.

Jednak w nieodległym sąsiedztwie Doliny Prądnika znaleziono liczne i udokumentowane pozostałości osad z epoki kamienia gładzonego - na przykład w okolicach wsi Bębło² a także w rejonie Giebułtowa³. Znaleziono tam także liczne pozostałości po odkrywkowych kopalniach krzemienia.

Po ustąpieniu zlodowaceń, Dolina Prądnika pokryła się bujnym lasem co w połączeniu ze stromymi stokami uniemożliwiało zakładanie tam pól uprawnych. Las uniemożliwiał także prowadzenia tamtędy wygodnej drogi. Wycinka lasu pod budowę drogi mogła nastąpić dopiero w epoce brązu i żelaza bowiem wraz z umiejętnością wytopu metalu pojawiły się i siekiery.

Wygodne jaskinie, mogące służyć naszym przopzodkom za mieszkania, znajdowały się nieopodal Doliny, w wyżej położonych miejscowościach, takich jak Czajowice czy Wierzchowice i dlatego tam, wzdłuż dzisiejszej drogi krajowej nr 94 pojawiły się najwcześniej osady neolityczne.

Ślady wczesnego osadnictwa w rejonie tej drogi zostały odkryte także w Modlniczce i Modlnicy⁴. Wykopaliska w Giebułtowie z okresu rzymskiego⁵ wskazały przebieg wschodniego odgałęzienia „szlaku bursztynowego”. W Giebułtowie odkryto także urny ceramiczne ze spoielonymi zwłokami rzymianina wędrującego tamtędy nad Bałtyk po bursztyn, co świadczyło o istnieniu osady, której mieszkańcy umieli już wtedy wypalać naczynia ceramiczne.

II. We **wczesnym Średniowieczu**, to jest w okresie od XI do XIII wieku na szlaku dzisiejszej drogi „94” pojawili się także pątnicy pielgrzymujący z Krakowa przez Śląsk do Santiago de Compostela.

Rekonstruowane niedawno „Drogi św. Jakuba” wytyczono jednak przez Prądnik Korzkiewski i Ojców. Wynikałoby z tego, że były to szlaki alternatywne.

¹ <http://bip.malopolska.pl/gwielkawies/Article/id,36134.html>

² Praca zbiorowa. *Atlas Historyczny Polski*. Państwowe Przedsiębiorstwo. Wyd. Kartograficznych WARSZAWA – WROCŁAW 1967. s. 1

³ Anna Dzieduszycka. *Cmentarzysko i osada kultury starszej ceramiki wstęgowej w Giebułtowie. pow. Krakowski* MATERIAŁY ARCHEOLOGICZNE. Państwowe Muzeum Archeologiczne. Kraków 1959

⁴ Krakowski Zespół do badań autostrady. Karol Dzięgielewski, Magdalena Dzięgielewska, Agata Szyber. *Modlnica, stan. 5. Od późnej epoki brązu po czasy Średniowiecza*. Kraków 2015

⁵ Tadeusz Reyman. Zespół importów rzymskich z grobu ciałopalnego w Giebułtowie. WIADOMOŚCI ARCHEOLOGICZNE TOM XVI. Warszawa 1939 (reedycja 1948)

Czternastowieczny rozwój gospodarczy osad położonych wzdłuż drogi „94” był wynikiem przewozu towarów a głównie metali. Ołów i srebro z giełdy w Krakowie były transportowane przez Olkusz z powrotem na zachód Europy.⁶ Dla ochrony tego szlaku założono zamek w Dolinie Kluczwoły, w pobliżu dzisiejszego Białego Kościoła. Załoga tej strażnicy wykonywała swoje zadania do połowy wieku XIV. Do tego okresu, na omawianym szlaku podróżowano pieszo lub wierzchem na koniach, przewożąc małe ilości towarów. Szybki rozwój górnictwa w Olkuszu i w Sławkowie wywołał także zmianę w technice transportu. Wprowadzono wtedy trakcję kołową co wymagało budowy wygodniejszych dróg charakteryzujących się niewielkimi spadkami. Z tego powodu pagórkowata droga przez Biały Kościół była wykorzystywana dla dotychczasowego sposobu transportu, ale dla transportu kołowego poprowadzono drogę Doliną Prądnika, wprowadzając nieco dłuższą, ale wygodniejszą dla wozów z większymi ładunkami.

Z tego powodu wspomniana powyżej strażnica w Dolinie Kluczwoły straciła na znaczeniu a ostatni jej dziedzic Jan Zaklika z Syrokomli porzucił zniszczony w wyniku katastrofy budowlanej zamek i założył rezydencję obronną w Korzkwi. Załoga zamku korzkiewskiego otrzymała zadanie ochrony kupców i pielgrzymów podróżujących tą nową drogą. Dla pozyskania terenów pod budowę zamku korzkiewskiego Jan z Syrokomli zakupił Grębynice i „Górę Korzkiew” i tak zorganizował klucz majątkowy stanowiący zaplecze gospodarcze zamku w Korzkwi. Początek budowy zamku datuje się na rok 1352. W roku 1357 tenże Jan używał nazwiska *Jan de Grambinicze*. Korzkiewski kompleks majątkowy z czasem objął jeszcze Prądnik Korzkiewski, Garlicę, Naramę i część Giebułtowa⁷. W skład klucza wchodziły także Biały Kościół, Brzozówka, Garliczka, Grębynice Januszowice Maszyce, Prądnik Korzkiewski i Przybysławice⁸

Wymieniona powyżej nowa droga kołowa prowadząca z Krakowa przez Giebułtów, Prądnik Korzkiewski i Ojców⁹ z czasem stała się fragmentem europejskiego szlaku handlowego sięgającego do Paryża. Droga ta miała także znaczenie polityczne dla Polski jako „Droga Królewska”¹⁰, łączyła bowiem Kraków z Wielkopolską i z Kujawami. Droga ta była również ważna dla kultu religijnego jako „Droga św. Jakuba”¹¹. Tak więc droga o znaczeniu międzynarodowym a prowadząca Doliną Prądnika, w sposób istotny przyczyniła się o rozwoju **Prądnika Korzkiewskiego**. Potrzeba zapewnienia podróżnym bezpieczeństwa na tej drodze pociągnęła za sobą budowę kolejnej strażnicy obronnej, zbudowano więc zamek w Ojcowie, gdzie pierwszym burgrabią w latach osiemdziesiątych XIV wieku był Jan de Kozcow.¹² Był to wymieniany wyżej Jan Zaklika, ale raczej jego syn. Kolejne warownie obronne powstawały w Pieskowej Skale, w Rabsztynie i Olkuszu. Zamki obronne budowane obok tej trasy utworzyły dzisiejszy „Szlak Orlich Gniazd.”

III. Rozwój gospodarczy osad położonych w Dolinie Prądnika.

Jak już mówiliśmy, ze względu na ukształtowanie Doliny Prądnika brakuje tu terenów rolniczych. W tej sytuacji decydującym czynnikiem stymulującym tutejszą gospodarkę stały się

⁶ Antoni Pogan: Giebułtów na szlaku handlowym Kraków Paryż. *Nowy Przegląd Lokalny nr151. Marzec 2015*

⁷ http://domuspolonorum.org/modules/shared_dir_donimirski/biblioteka/zamek_w_korzkwi_i_jego_wlasciciel_e/pages/korzkiew_print.htm

⁸ Piotr S. Szlezzynger: Zamek w Korzkwi i jego otoczenie. PROKSENA Kraków 2005

⁹ Antoni Pogan: Droga Królewską przez Giebułtów. *Nowy Przegląd Lokalny nr 148 Listopad 2014*

¹⁰ ibidem

¹¹ Antoni Pogan; Drogą św. Jakuba przez Giebułtów. *Nowy Przegląd Lokalny nr150.Luty 2015*

¹² <http://www.it-jura.pl/pl/zamki/ojcow.html>

naturalne zasoby energetyczne generowane przez rzekę. Można więc powiedzieć, że to rzeka określiła charakterystyczną specyfikę społeczno-gospodarczą miejscowego osadnictwa. Tamtejsi osadnicy nie byli bowiem rolnikami, ale rzemieślnikami, którzy pracowali we własnych lub w dzierżawionych warsztatach. Za korzystanie z terenów, na których budowano te warsztaty oraz za wykorzystywanie energii rzeki rzemieślnicy płacili właścicielowi terenu czynsz dzierżawny, a więc nie musieli odrabiać pańszczyzny¹³.

Zakładanie osad rzemieślniczych w Dolinie Prądnika rozpoczęło się w drugiej połowie wieku XIV. Powstające wtedy warsztaty rzemieślnicze dały początek takim miejscowościom jak między innymi Prądnik Ojcowski i Prądnik Korzkiewski.

Tak więc założyciela majątkowego klucza grębynicko-korzkiewskiego oraz budowniczego zamku w Korzkwi Jana Zaklikę z Syrokomli powinniśmy uważać za założyciela Prądnika Korzkiewskiego. W skład klucza wchodziły wsie: Biały Kościół, Brzozówka, Garliczka, Grębynice, Januszowice, Maszyce, Prądnik Korzkiewski i Przybysławice¹⁴. Do Zakliki należały jeszcze część Giebułtowa a nadto Syrokomla (czyli dzisiejszy Janowiec nad Wisłą), Rudno koło Proszowic oraz Jawidz i Niebrzegów w Lubelskiem.¹⁵ Synowie Jana walcząc pod Grunwaldem używali nazwiska Korzekwicki.

W dokumencie z roku 1352, zapisano, że w skład Klucza Korzkiewskiego wchodziła także m. in. *Łąka nad Prądnikiem*¹⁶. Prawie na pewno nazwano tak tereny obecnego Prądnika Korzkiewskiego. Podobny dokument z roku 1394 wspomina o „*gajach i zaroślach zwanych Stronie*.” Kolejne posiadłości Jana sięgały aż do Giebułtowa.¹⁷

Znaczenie terenów nazwanych w dokumencie z roku 1352 *Łąką nad Prądnikiem* wynikało z możliwości zbudowania tam warsztatów wykorzystujących energię wody. W literaturze przedmiotu można spotkać nieco bliższą ocenę tego zjawiska:

„Płynąca Doliną Prądnika niewielka rzeka ... od dawna wykorzystywana była jako źródło energii dla licznych zakładów przemysłowych wznoszonych nad jej brzegami, najpierw w dolnym jej biegu na przedmieściach **Krakowa**. Już w roku 1304 poświadczony był młyn na odnodze Prądnika płynącej za kościołem św. Mikołaja ku Wiśle. [...] W roku 1454 król Kazimierz Jagiellończyk zezwolił rajcom Krakowa na wybudowanie nad Prądnikiem młyna do folowania płócien, sukien i barchanów. [...] Kilkakrotne moczenie i suszenie produkowanych tam płócien nazywano „blichowaniem”. Stąd wzięta się nazwa ulicy Blich. Z biegiem czasu lokalizacja zakładów przesuwiała się w górę rzeki, gdzie znaczny spadek wody i kręty, meandrujący bieg strumienia ... umożliwiał dogodne usytuowanie kół młyńskich dla

¹³ Alicja Falniowska – Gradowska. Ojców w *dziejach i legendzie*. OPN Ojców 1995

¹⁴ Piotr S. Szlezynger: Zamek w Korzkwi i jego otoczenie. PROKSENA Kraków 2005

¹⁵ http://domuspolonorum.org/modules/shared_dir_donimirski/biblioteka/zamek_w_korzkwi_i_jego_wlascici_ele/pages/korzkie_w_print.htm

¹⁶ Jerzy Rajman. Średniowieczny Giebułtów – wieś rycerska ... *LOKALNOŚCI* Kwartalnik Stowarzyszenia Korona Północnego Krakowa. Nr 1 (9) 2014

¹⁷ P. Pencakowski: Historia kościoła w Giebułtowie. Państwowy Urząd Ochrony Zabytków. Oddz. Kraków. Archiwum. Nr inw. 22.768/86

napędu mechanizmów pracujących w tych zakładach ... Oprócz powszechnie występujących młynów zbożowych poszerzanych o olejarnie, kaszarnie, folusze sukna czy skór powstawały i inne charakterystyczne dla tego rejonu gałęzie produkcji. Należało do nich sięgające tradycją XV stulecia przetwórstwo metalowe i papiernictwo, a obok nich prochnictwo, którego rozwój przypada już na wiek XVIII.

Działające w Dolinie Prądnika zakłady były rozlokowane na około 10 – kilometrowym odcinku na obu brzegach rzeki Prądnik, od wsi Grębynice i osady Hamernia Królewska po zamek ojcowski. Luźno rozrzucone osady zajmowały działki w formie wąskich pasów terenu schodzących w Dolinę, w przybliżeniu prostopadle do brzegów rzeki. Działki te należały do szlacheckich Czajowic, do starostwa ojcowskiego i do klucza grębynicko-korzkiewskiego. Nazwy: *Prądnik Czajowski*, *Prądnik Ojcowski* i ***Prądnik Korzkiewski*** zaczęto stosować dopiero w XVIII wieku¹⁸. Dodajmy jednak, że losy Prądnika Korzkiewskiego były związane z dziejami Korzkwi.

„Ostatnia z rodu Korzekwickich Barbara w roku 1486 sprzedała całą posiadłość Szczepanowi Świętopełkowi Bolestraszyckiemu z Irządz. W roku 1517 dobra korzkiewskie zakupił rajca krakowski Piotr Krupka. Z kolei jego syn sprzedał ten majątek rodzinie Zborowskich. W tym czasie w Prądniku Korzkiewskim istniały młyny mączne, młyny z foluszami do produkcji sukna, papiernia, wozownia oraz dwie szabelnie.

Kolejnymi właścicielami Korzkwi byli Ługowscy. W skład ich posiadłości wchodziła także karczma *Chochół* położona przy „wielkiej drodze”.¹⁹ Tak określano drogę biegnącą z Krakowa przez Olkusz na Śląsk.

W następnych latach dobra korzkiewskie znajdowały się w rękach rodziny Jordanów. Ostatni z rodu Adam (podskarbi wielki koronny, kasztelan wojnicki, generał) w wyniku podziału majątku w roku 1741 otrzymuje zamek i wszystkie dobra, w skład których wchodzi: Biały Kościół, Januszowice, Przybysławice, Grębynice, Maszyce, Brzozówka oraz Prądnik Niższy z szabelnią, nożownią i papiernią.

W latach 1755 – 1775 dobra korzkiewskie należały do Teodora Wessela, który w roku 1760 założył nad Prądnikiem prochnię produkującą proch strzelniczy. Pod koniec wieku XVIII niejaki Jakub z Granowa Wodzicki posiadał nad Prądnikiem dwa młyny, olejarnię, papiernię i karczmę. (*Generał Józef Wodzicki, adiutant Tadeusza Kościuszki był bratankiem Jakuba.*)

Dodajmy jeszcze, że starosta ojcowski także budował i uruchamiał zakłady produkcyjne wykorzystujące energię wody rzeki Prądnik. Te inwestycje były lokalizowane również na terenach należących dziś do gminy Wielka Wieś i dlatego poświęcimy im kilka zdań.

¹⁸ Alicja Falniowska – Gradowska. *Ojców w dziejach i legendzie*. OPN Ojców 1995

¹⁹ P. S. Szlezynger *op. cit.* s. 24

„W XVIII w. starostwo ojcowskie znalazło się w posiadaniu Łubieńskich, a później w drodze koligacji rodzinnych w rękach Załuskich.”²⁰

Starostą ojcowskim z lat 1733 - 1739, który zadbał o rozwój gospodarczy naszych okolic był Bogusław Jan Antoni Łubieński. Jego zasługi tak oceniają historycy:

„Dopiero za posesji Bogusława Łubieńskiego zbudowano pod zamkiem piętę – tartak, na gruntach Wielkiej Wsi uruchomiono hamernię a od strony granicy z Białym Kościołem osadzono siedmiu czynszowników, w tym tkacza i kuśnierza, płacących czynsze „ze swej woli”. Powstała w ten sposób osada, zwana później Swywołą lub Swawołą Królewską.”²¹ Do dziś ulica z Szyca w stronę Doliny Prądnika nazywa się Wesoła.

Po śmierci Bogusława urząd starosty ojcowskiego objął jego syn Zygmunt, który zasiadał na tym urzędzie do roku 1755.

Sięgając do historii Szyca – przypomnijmy, że nazwisko Łubieński było niesłusznie wiązane z historią tej miejscowości. Ponieważ jednak starostowie z tego rodu pozytywnie zaznaczyli swoją obecność w naszych stronach – mogło to sugerować obecność Łubieńskich także w Szycach.

Wspomniana hamernia, czyli kuźnia to dziś południowy skraj Prądnika Korzkiewskiego (Prądnik Niższy). Jest to miejsce związanej z działającymi tu dawniej zakładami metalurgicznymi, których maszyny wykorzystywały energię wody Prądnika. Od XVIII w. w osadzie działała kuźnica. Od nieniemieckiego słowa *hamer* (młot) została zwana „hamernią”. Funkcjonowała tam także dymarka służąca do wytopu stali oraz młot mechaniczny napędzany kołem wodnym. Zakład produkował blachy kotlarskie a także broń.

W Hamerni do niedawna istniał także młyn wodny. Obok dawnych historycznych zabudowań Hamerni jak: wozowni (nazywanej browarem), stajni oraz spichlerza stoi piękna figura św. Floriana.²²

W latach 1863 – 1864, broń produkowana w **Hamerni** była dostarczana dla Powstańców Styczniowych i dlatego w roku 1864 Rosjanie zamknęli zakład.²³

Więcej szczegółów z historii osad położonych nad rzeką Prądnik można znaleźć na stroni Web **Zarys dziejów Prądnika** (Donimirski Towarzystwo Prądnickie)²⁴.

Znajduje się tam także *Kalendarium* (XII – XVI w.) **wydarzeń** z historii terenów położonych nad Prądnikiem, które pokazuje jak ważne znaczenie dla rozwoju gospodarczego okolic Krakowa miała rzeka Prądnik. Tak się złożyło, że w tym rozwoju brali udział także mieszkańcy Prądnika Korzkiewskiego.

²⁰ http://www.ojcowskiparknarodowy.pl/main/zamek_w_ojcowie.html

²¹ Alicja Falniowska Gradowska *OJCÓW w dziejach i legendzie* s.169

²² <http://zabytkowo.blox.pl/2009/05/Sw-Florian-z-Hamerni.html>

²³ Alicja Falniowska Gradowska: *Ojców w dziejach i legendzie. Wyd.: OPN 1995 s. 170*

²⁴ :http://korzkiew.pl/pl/archiwalia/opracowania_naukowe/zarys_dziejow_pradnika/

Cytaty z tego **Kalendarium** i uzupełnienia z innych źródeł składają się na poniższe zestawienie:

1201 - biskup Iwo Odrowąż sprowadza na Prądnik Biały szpitalników (Kanoników Regularnych Świętego Ducha) zwanych duchakami, w celu prowadzenia szpitala i przytułku.

1228 - Henryk Brodaty zakłada gród w Grodzisku (niewykluczone też, że w Pieskowej Skale)

1241 - najazd Tatarów pustoszy zabudowania szpitala-przytułku w Białym Prądniku

1244 - Kanonicy św. Ducha przenoszą się z Białego Prądnika do nowego klasztoru w Krakowie usytuowanego tam, gdzie dzisiaj jest Plac św. Ducha.

1257 - przywilej lokacyjny Krakowa wydany przez Bolesława Wstydliwego, opiera granice posiadłości miejskich na rzece Prądnik.

1262 - Bolesław Wstydlivy nadaje dobra położone w Grodzisku wraz z przyległymi wioskami swojej siostrze Salomei. W tym czasie powstaje tu kościół romański i zabudowania klasztorne siostr klarysek.

1267 - Bolesław Wstydlivy lokuje miasto założone przez klaryski na prawie średzkim. Miasto przyjmuje nazwę od grodu klarysek: Skąła. Pierwotna nazwa Stanków (Stawków) zanikła.

1304 - poświadczony był młyn na odnodze Prądnika płynącej ku Wiśle za krakowskim kościołem św. Mikołaja ku Wiśle.

1320 Siostry klaryski opuszczają Grodzisko, przenosząc się do Krakowa. W tym czasie powstaje w Skale pierwszy, gotycki kościół.

1322 - spotykamy pierwsze wzmianki na temat wsi Smardzowice będącej własnością biskupstwa krakowskiego oraz wsi Sułoszowa - wchodzącej w skład dóbr królewskich.

Druga połowa wieku XIV - Kanonicy św. Ducha obok domu zakonnego budują kościół klasztorny p.w. św. Ducha. Kościół stał w miejscu dzisiejszego teatru im. J. Słowackiego

1454 - król Kazimierz Jagiellończyk zezwolił rajcom Krakowa na wybudowanie nad Prądnikiem młyna do folowania płócien, sukien i barchanów...

1587 - w bitwie pod Korzkwią wojska hetmana Jana Zamoyskiego pokonały oddziały samozwańczego pretendenta do tronu polskiego arcyksięcia Maksymiliana, który uznał elekcję Zygmunta III Wazy za nieważną. (Wedle legendy bitwa była tak zacięta, że ponoć krew spływała rzeką aż do Prądnika Czerwonego i stąd nazwa tej osady.

W XVII w. - w **Hamerni** powstaje zakład metalurgiczny (kuźnica - hamernia), wyposażony w dymarkę do wytopu żelaza i młot mechaniczny o napędzie wodnym

1755 - Korzkiew przechodzi na własność Teodora Wessela, późniejszego podskarbiego koronnego na dworze Augusta III.

1760 - Teodor Wessel założył nad Prądnikiem prochownię.

1775 - starosta krakowski Eliasz Wodzicki nabywa Korzkiew dla swego brata Jakuba. Po śmierci właściciela zamek mocno podupada.

1783 pierwsze wzmianki o **Prądniku Korzkiewskim** jako o małym przysiółku. Pod koniec wieku XVIII niejaki Jakub z Granowa Wodzicki posiadał nad Prądnikiem dwa młyny, olejarnię, papiernię i karczmę.

Dodatek do Kalendarium:

1795 - Prądnik Korzkiewski w wyniku III rozbioru Polski zostaje zajęty przez Austrię.

1805 - pierwszy badacz ojcowskiej flory - Willibald Besser - odkrywa w Hamerni stanowisko brzozy ojcowskiej.

1807 - Dolina Prądnika znalazła się w granicach utworzonego przez Napoleona Księstwa Warszawskiego

1809 - Prądnik Korzkiewski (epizodycznie) zostaje zajęty przez Austrię ale niebawem, w wyniku bitwy pod Raszynem, osada powraca do Księstwa Warszawskiego.

1815 - Prądnik Korzkiewski włączono do Królestwa Polskiego, nazywanego także „Królestwem Kongresowym”, którego królem był car rosyjski.

1829 - W dniach 26 i 27 lipca, w chacie u państwa Indyków przebywał **Fryderyk Chopin**. Przybył tu razem ze swoimi kolegami będąc w drodze do Wiednia. W grupie przyjaciół była także Klementyna z Tańskich Hoffmanowa. Lipcowy pobyt Chopina w Dolinie Prądnika upamiętnia ulica w Prądniku Korzkiewskim nazwana jego imieniem.²⁵

1864 - Po klęsce Powstania Styczniowego car włącza była „Kongresówkę” do Rosji jako jej integralną część pod nazwą „Kraj Nadwiślański”.

1864 - Zostaje zamknięta kuźnia w Hamerni. Jest to sankcja za eksport broni dla Powstańców Styczniowych.

1876 - Parafialna, kamienna świątynia w Białym Kościele zostaje rozebrana. Parafianie a wśród nich także mieszkańcy Prądnika Korzkiewskiego przystępują do budowy nowego kościoła.

1897 - wskutek parcelacji, klucz korzkiewski przechodzi w ręce rodziny Gustinianich i Guzińskich. Ci ostatni będą tu właścicielami aż do 1950

1910 - na szczycie Hełmowej Góry zbierają się liczne grupy Polaków z Kongresówki podążający do Krakowa na uroczystości odsłonięcia Pomnika Grunwaldzkiego, bowiem nie przepuszczono ich przez przejście graniczne w Szycach.

1918 - Na skutek klęski naszych zaborców i dzięki wysiłkowi zbrojnemu Legionów pod wodzą Józefa Piłsudskiego Polska odzyskuje niepodległość, a Prądnik Korzkiewski znalazł się znowu w granicach wolnej Ojczyzny

1932 - w Prądniku Korzkiewskim zostaje założony przytułek, prowadzony do dziś przez braci Albertynów.

1937 - na skutek katastrofalnych opadów deszczu, rzeka Prądnik wylewa i płynie całą szerokością doliny.

1938 - niedaleko skrzyżowania dróg w Hamerni powstaje rezerwat brzozy ojcowskiej, uważanej wówczas za endemit.

1952 - stanowisko brzozy ojcowskiej w Hamerni traci status rezerwatu.

1956 - rozporządzeniem Rady Ministrów zostaje powołany do życia Ojcowski Park Narodowy, o powierzchni 1570 hektarów. Granice OPN nie obejmują Prądnika Korzkiewskiego, jedynie stanowisko brzozy ojcowskiej stanowi enklawę Parku. Miejscowość znajduje się w strefie ochronnej OPN. Jest to tak zwana otulina Parku

1962 - w Prądniku Korzkiewskim, w chacie stojącej u wylotu Jaskini Zamieszkałej, osiedla się pustelnik brat Bogumił²⁶

²⁵ Artur Kardaś: Spotkanie Komisji Historycznej PAN, Oddział w Katowicach, Grodzisko 19 V 2014 r.

²⁶ <http://www.opnorgpl.host247.pl/informacje-turystyczne/koscioly-kapliczki-pustelnie/kosciol-xx-zmartwychwstancow/>

1966 - wybucha pożar albertyńskiego przytuliska w Prądniku Korzkiewskim. Odbudowa trwała aż do 1975.

1970 - W Prądniku Korzkiewskim powstaje artystyczny zespół regionalny „Osiem Sióstr Knapik”, który wkrótce zdobywa uznanie w kraju i za granicą

1973 - prywatna galeria rzeźby współczesnej Tadeusza Ostaszewskiego w Prądniku Korzkiewskim otwiera podwoje dla zwiedzających

1981 - w związku z utworzeniem Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych ustanowiona zostaje wokół OPN strefa ochronna o powierzchni 7000 ha. Prądnik Korzkiewski znalazł się w jej granicach.

1983 - Księża Zmartwychwstańcy budują w Prądniku Korzkiewskim dom rekolekcyjny i kaplicę p. w. Zstąpienia Chrystusa Pana do Otchłani

1996 - dotychczasowy dom rekolekcyjny księży Zmartwychwstańców w Prądniku Korzkiewskim zasiedlają siostry św. Jadwigi Królowej ("jadwiżanki")

1999 - powstaje Towarzystwo Prądnickie z siedzibą w Krakowie przy ul. Dobrego Pasterza.

2009 - powstaje Stowarzyszenie Miłośników Doliny Prądnika "Nasza Dolina", z siedzibą w Prądniku Korzkiewskim²⁷

Ochrona krajobrazu i przyrody.

Krajobrazowy Park Dolinek Krakowskich obejmuje Dolinę Prądnika, która jest „sercem” **Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych**. Zespół zajmuje się ochroną walorów przyrodniczych i historycznych tego terenu. Ochrona prowadzona jest od roku 1983 na podstawie „Planu Ochrony Parku”, który jest składnikiem samorządowego prawa miejscowego i dlatego plan realizowany jest przez samorządy gminne i dyrekcje parków. Park obejmuje doliny rzek: Eliaszowi, Raclawki, Szklarki, Będkówki, Kobylanki i Prądnika²⁸

Spółeczność naszej miejscowości.

1. Formacje AK w Prądniku Korzkiewskim.²⁸

We wrześniu 1944 roku Samodzielny Batalion Partyzancki Armii Krajowej przedzierał się na pomoc walczącej Warszawie, ale Niemcy zmusili partyzantów do wycofania się. W stanie 132 żołnierzy batalion powrócił do Prądnika Korzkiewskiego w dniu 17 września. W dniach 17 i 19 (19 – 20?) września przy polowym ołtarzu odprawiono dwie msze święte w intencji „leśnych ludzi”.

W latach II wojny światowej Prądnik Korzkiewski był schronieniem dla polskich formacji zbrojnych. Trudno dostępny teren i zalesienie sprzyjały oddziałom. W okolicznych lasach stacjonowało czasowo 300 osób z samodzielnego batalionu AK Skała i oddział Szerbetowicza w składzie ok. 60 osób. Po przybyciu do Doliny Prądnickiej, następuje dalsze odkomenderowanie, tym razem w większości starych, zahartowanych w bojach partyzantów, przy czym liczba żołnierzy Baonu w dniu 18 września 1944 roku zmniejszyła się do 132.

²⁷ <http://www.dolina-pradnika.pl/stowarzyszenie/kontakt.htm>

²⁸ O ZESPOLE JURAJSKICH PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH Województwa Małopolskiego. INFORMATOR. Wydano w Krakowie w roku 2002.

Dla upamiętnienia żołnierzy i weteranów z 1939 roku, sił polski podziemnej, Armii Krajowej i innych formacji zbrojnych, pod krzyżem w lesie prądnickim kontynuowana jest tradycja odprawiania mszy świętych polowych. Opiekunką miejsca i organizatorką tych nabożeństw jest pani Teresa Knapik.

W roku 1994 odsłonięto tam monument z takim oto napisem:

Pamięci Żołnierzy AK oddziału „Bicza”, Grupy „Żelbet” i Baonu Partyzanckiego „Skała” w 50 rocznicę odprawionych tu w roku 1944 polowych Mszy Świętych.

Towarzysze broni Mieszkańcy.

2. Zespół folklorystyczny „**Osiem Sióstr Knapik**” powstał w roku 1966. „Siłą sprawczą” utworzenia Zespołu był dziadek artystek ze strony ich matki pan Ludwik Indyka. Natomiast Ojciec sióstr pan Melchior Knapik założył orkiestrę, w której pierwotnie grało tylko siedem jego córek, a kiedy dołączyła do nich ósma, trzyletnia Marysia powstała oficjalna nazwa, pod którą Zespół występował w kraju i zagranicą. W roku 1968 opiekę artystyczną nad Zespołem sprawował Józef Lachner, który działał także w Modlnicy.

3. **Towarzystwo Prądnickie** jest stowarzyszeniem kulturalno-naukowym i artystycznym.

a) Terenem działania **Towarzystwa** jest dorzecze rzeki Prądnik, nazywanej także Białuchą. Rzeka ma swoje źródła we wsi Sułoszowa a uchodzi do Wisły na krakowskim Dąbiu.

b) Adres do korespondencji: 31-416 Kraków. Ul. Dobrego Pasterza 6

c) strona Web: <http://towpradnik.republika.pl/>

4. **Zgromadzenie Zmartwychwstania Pana naszego Jezusa Chrystusa.**²⁹

4.1. Ta katolicka wspólnota zakonna powstała 17 lutego 1836 r. w Paryżu z pod przewodnictwem Sługi Bożego Bogdana Jańskiego, świeckiego apostoła Wielkiej Emigracji. Zgromadzenie skupiając inicjatorów polskiego odrodzenia religijnego jako cel stawiało sobie odrodzenie moralne i religijne społeczeństw poczynając od rodaków w kraju i na emigracji.

Zmartwychwstańcy prowadzili na emigracji działalność duszpasterską, pedagogiczną, pisarską, wydawniczą i patriotyczną w dwóch ośrodkach – w Paryżu i Rzymie, gdyż zaborcy nie pozwalali im pracować w kraju. Byli jednak znani niemal w całej Europie. Od 1857 podjęli także posługę w Kanadzie a od 1863 roku, w ówczesnej Turcji wśród Bułgarów, następnie we Włoszech oraz w USA.

Na ziemiach polskich pierwsza placówka Zgromadzenia powstała najpierw we Lwowie w 1880 roku, a 4 lata później - w Krakowie a następnie w Wiedniu. Dziś zmartwychwstańcy służą na Bermudach, a także w Brazylii i Boliwii. Od roku 1973 objęli opiekę nad III i IV stacją Drogi Krzyżowej w Jerozolimie. Od roku 1978 pełnią posługę w Australii i Niemczech, a także na Ukrainie, Słowacji, a od niedawna w Tanzanii.

W Polsce zmartwychwstańcy posługują m. in. w: Krakowie, w Gdańsku, w Poznaniu, w Warszawie, Sosnowcu, Bytomiu a także w urokliwym **Prądniku Korzkiewskim** k/ Ojcowa.

4.2. **Założycielem** Zgromadzenia - Bogdan Jański urodził się 26 III 1807 w Lisowie k. Grójca. W roku 1822 ukończył Szkołę Wojewódzką Ojców Benedyktynów w Pułtusku, a następnie odbył

²⁹ <http://www.zmartwychwstancy.pl/site/>

studia na Królewskim Uniwersytecie Warszawskim (1823-1827), uzyskując dwa magisteria: prawa i ekonomii politycznej. Podczas studiów utracił wiarę. Chcąc zostać profesorem przyszłej Politechniki w Warszawie wyjechał na stypendium naukowe do Berlina, Paryża i Londynu. Po upadku Powstania Listopadowego pozostał w Paryżu, gdyż będąc tajnym emisariuszem powstańczego Rządu Narodowego nie miał szans na powrót do kraju, postanowił więc pracować dla Polaków na emigracji. Pod wpływem lektur katolickich wrócił do wiary.

Na początku swej działalności godził zwaśnionych rodaków i pomagał im w paryskiej codzienności. Spotykał się także z Adamem Mickiewiczem. Profesor Alina Witkowska nazwała go "pogotowiem ratunkowym Wielkiej Emigracji". Z grupą swoich uczniów podjął życie wspólnotowe 17 lutego 1836 roku. W grudniu 1839 wyjechał do Rzymu, gdzie niestety w dniu 2 lipca 1840, zmarł na gruźlicę. W opinii świętości pochowano go na rzymskim cmentarzu św. Wawrzyńca. Aktualnie jego proces beatyfikacyjny na poziomie diecezjalnym został już ukończony.

Zmartwychwstańcy prowadzą działalność duszpasterską, misyjną, wspólnoty ewangelizacyjne, szkoły, wydawnictwo, internaty i bursy akademickie. Ich kaplica w Prądniku Korzkiewski nosi wezwanie *Zstąpienia Chrystusa Pana do Otchłani* i jest miejscem kultu Sługi Bożego ks. Pawła Smolikowskiego (1846-1926), który był ascetycznym zakonikiem i pobożnym kapłanem, wrażliwym kierownikiem dusz, doskonałym historykiem, wybitnym pisarzem i znakomitym wychowawcą młodzieży. Pracował we Włoszech, Bułgarii i w Polsce. Umarł w Krakowie, w opinii świętości. Sługa Boży Paweł jest patronem ludzi gorliwej i pokornej codziennej pracy!³⁰ Kaplica mieści się przy ul. ks. P. Smolikowskiego 3, tel. (12) 419-10-97

5. Zabytki

Rejestr zabytków obejmuje następujące zabytki znajdujące się w Prądniku Korzkiewskim: ³¹ zespół folwarczny, oraz budynek d. kuźnicy nr 36

Zabytkami przyrody ożywionej są założenia zielone: ogrody i sady w zespole „Hamerni”; aleja grabowa.

Notatkę sporządził : Antoni Pogan Giebułtów 2017-01-15

³⁰ <http://www.biz.xcr.pl/files/Mrowczy-ski-Smolikowski-CR.pdf>

³¹ http://www.wuoz.malopolska.pl/images/file/2017/Rejestr-powiaty_aktualne.pdf